

Til Kunnskapsdepartementet

Oslo, 31.08.2023

Innspill om Forskningsrådets rolle og funksjoner i det norske forskningssystemet

Vi takker for invitasjonen til å bidra med innspill om forskningsrådets rolle og funksjoner. Vårt høringssvar er skrevet inn under de enkelte spørsmålene nedenfor.

Hva er Forskningsrådets viktigste merverdi i det norske forskningssystemet?

Forskningsrådet er vår eneste nasjonale, kvalitetsorienterte konkurransearena for forskning.

Hvilke funksjoner er det viktig at Forskningsrådet ivaretar i norsk forskning og innovasjon framover?

- Finansiering av grunnforskning.
- En koordinerende funksjon på grunnlag av Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, og i arbeidet med felles europeisk forskningspolitikk og infrastruktur. Her spiller NFR en viktig rolle for en hel sektor, og på felt som særlig de mindre institusjonene vanskelig kan ivareta på egenhånd.
- Forskningsrådet må være både faglig sterkt og uavhengig. I de ulike rollene, som faglig sterkt, uavhengig organ og i rollen som Regjeringens veileder i forskningspolitikken, er en betydelig faglig kompetanse avgjørende.

Nevn gjerne tre forbedringspunkter og bevaringspunkter og begrunn kort hvorfor:

Bevaringspunkter:

- Å skape muligheter for nylig disputerte forskere til å bygge karriere gjennom å få forske videre etter avlagt doktorgrad, og gjennom prosjektledererfaring.
- God opplæring for forskere og forskningsadministrative knyttet til søknader om finansiering, spesielt EU-midler, samt rådgivning og støtte for god drift av prosjektet som innvilges. Dette er en rolle der Forskningsrådet bidrar med høy kompetanse og koordinering på et nivå som vanskelig kan ivaretas av den enkelte institusjon.
- Forskningsrådets fortsatte uavhengighet er strategisk viktig: Som en uavhengig institusjon bidrar Forskningsrådet til å bygge tillit til forskningen og dens uavhengige stilling.

Forbedringspunkter

- **Forskningsrådet må styrke kjerneoppgavene:** Det er viktig at ikke Forskningsrådet beveger seg for langt inn på området til Innovasjon Norge – her er en grenseoppgang nødvendig. Forskningsrådets oppdrag er primært knyttet til forskning.
- **Kommunikasjon:** Publisere utlysninger på engelsk samtidig som de foreligger på norsk. Engelsk er arbeidsspråket for mange aktuelle søkere også innad i Norge. Og, å

videreutvikle portalen (Mitt nettsted) slik at det gis bedre, *individualisert* kommunikasjon ut til den enkelte søker i søknads- og behandlingsprosessen. Her er det mye å lære av hvordan EU-kommisjonens saksbehandlere kommuniserer direkte med søkerne.

- **Rolleforståelse:** NFR har en rådgivende rolle overfor det politiske nivået. Men, all den tid bevilgninger kanaliseres gjennom NFR kan det være problematisk at samme instans skal kunne representere forskerne overfor myndighetene og ta mål av seg å ivareta forskernes interesser. I de forskningsutførende sektorene er det mye (og i blant ubegrunnet) antagonisme overfor Forskningsrådet. Dersom NFR skal kunne representere forskernes interesser, må representanter for de forskningsutførende sektorene i større grad involveres i NFRs policyarbeid.

I tillegg vil jeg gjerne ha innspill til andre aktuelle problemstillinger som dere mener vi bør komme inn på, for eksempel:

Hvordan virker forskningsrådsfinansiering inn på de forskningsutførende sektorenes ledelse og styring av forskningsvirksomhet (som f.eks. karriereveier, forskerutdanning, egne strategiske forskningssatsinger og infrastruktur)? Er det behov for endringer?

- NFRs utlysninger rettet mot forskere i etableringsfasen bidrar til at institusjonene kan ta risikoen ved å fremme prosjektsøknader også fra uetablerte søkere.
- Kravene til utviklingsplan for postdoktorer i NFR-prosjekt har positive ringvirkninger for arbeidet med karriereutvikling også for postdoktorer med annen finansiering.

Hvordan bør Forskningsrådet ivareta vilkår og muligheter for forskerinitiert forskning og mer politisk initiert forskning?

- Forskningsinitiert forskning sikres best gjennom fortsatt satsing på FRIPRO; Nysgjerrighetsdrevet forskning har også samfunnsrelevans, og vil i mange tilfeller kunne danne grunnlag for *ny* politikkutvikling. Forskningsrådets øvrige utlysninger, sammen med de tematiske forskerprosjektene, ivaretar eksisterende politiske føringer i tilfredsstillende grad.

Med vennlig hilsen

Vidar L. Haanes
Rektor